

Eerste Paasdag 2023

HET LEGE GRAF

Johannes 20, vers 1 t/m 10

Deze preek zal gaan over het lege graf van Jezus. Dat klinkt best wel raar misschien: stel je voor dat je vandaag of morgen iemand spreekt die zelf niet in de kerk komt en die vraagt aan u: 'maar hebben jullie het dan met zo'n Paasdienst over?' 'Nou, de dominee stond 25 minuten over een leeg graf te praten.' Maar dat is nu precies het punt en daarom zal het daar juist heel de preek over gaan: over het rare, het vreemde, maar ook zo uiterst mooie van dat lege graf van Jezus.

Dat ik ervoor heb gekozen om in de Paasdienst over dat lege graf te preken, komt door Johannes. Johannes begint zijn getuigenis over de opstanding – zeg maar: zijn Paaspreek – met heel uitgebreid te vertellen dat het graf van Jezus echt, echt leeg gevonden was. Hij wijdt er – volgens de versindeling van onze Bijbel - wel tien Bijbelverzen aan.

Johannes vertelt heel precies wat er is gebeurd: eerst ging Maria van Magdela naar het graf van Jezus. Waarschijnlijk – zo kan je lezen bij de andere Evangelieschrijvers - waren daar ook nog een paar andere vrouwen bij geweest, Maria hoor je namelijk in de loop van het verhaal in de wij-vorm spreken. Maar Maria zag dat de steen van het graf was weggenomen. En zonder in het graf te kijken, te inspecteren wat er is gebeurd, rent ze naar Petrus en dan naar de andere discipel. (Die andere discipel – 'de discipel die Jezus liefhad' - tja, waarschijnlijk was dat Johannes zelf. Maar Johannes wilde liever anoniem blijven. Of wilde ons misschien uitnodigen om zelf in het

verhaal plaats te nemen door ons met die anonieme discipel te identificeren.) Nu goed, Maria rent dus naar Petrus en dan naar die andere discipel toe. Mogelijk dat Petrus en die andere discipel zich op dat moment op verschillende locaties bevonden. Want dat zou kunnen verklaren waarom die tweede

discipel eerder bij het graf aankwam dan Petrus. Johannes vertelt namelijk (vers 4) dat Petrus en de andere discipel naar het graf gingen, maar dat de ene discipel sneller liep dan Petrus en eerder aankwam. Het lijkt wel een soort hardloophwedstrijd. Maar aangekomen bij het graf gaat Petrus dan weer eerder de grafkamer in dan zijn medediscipel. De andere discipel bleef aanvankelijk buiten staan. Ik denk niet om eerst even uit te hijgen. Nee, misschien was het wel uit eerbied, want je stapt toch niet zomaar een graf binnen. Of misschien vond hij het wel eng, of welke reden hij ook had om buiten te blijven staan. Petrus niet – zo kennen wij hem wel een beetje: hij heeft niet zoveel last van geremdheid – en hij stapt de grafkamer in. En als Petrus daar in het

graf staat en ziet dat het lichaam van Jezus er niet meer ligt, gaat ook de andere discipel naar binnen en dan zien ze het beiden: het lichaam van Jezus ligt er echt niet meer. Nee, weer een opmerkelijk detail dat Johannes ons vertelt: de lijkwade, het kledingstuk waar Jezus in was gelegd, lag op de plek van de teraardebestelling, maar de doek die om zijn hoofd gebonden was – ook het hoofd van de overledene werd in doeken gewikkeld - lag daarnaast opgerold. Het was dus niet zoals bij een tienerkamer, waarbij je als ouder de deur opendoet en denkt dat de boel ontploft is: alles op één hoop gegooid op bed. Nee, alles lag in de grafkamer netjes op een eigen plek.

Waarom al die details over dat de andere discipel eerder bij het graf aan kwam, maar dat Petrus er eerder in ging en over hoe de doeken er in het graf bij lagen? Ik denk dat het is, zoals bij alle indrukwekkende gebeurtenissen: hoe indrukwekkender iets voor iemand is geweest, hoe uitgebreider men erover vertelt. Als ik thuis aan mijn dochtertje vraag 'hoe is het op school geweest?', dan krijg ik als standaardantwoord: 'goed.' 'Maar wat heb je dan gedaan?' 'Van alles'. Het heeft niet zo'n geweldige indruk op haar gemaakt, het was gewoon goed. Klaar. Maar als ik op bezoek aan iemand vraag hoe zijn of haar partner is overleden, dan krijg je soms een heel groot verhaal te horen: over hoe laat het was, wie er bij waren, hoe het van moment tot moment is verlopen. Want die laatste momenten met een geliefde zijn van een totaal andere categorie dan een gewone schooldag. Nu, zo vertelt Johannes over die dag, die totaal anders was dan alle andere dagen, de dag van de opstanding. We moeten volgens mij niet alle details proberen te verklaren of daar diepere betekenissen in gaan zoeken, ik luister naar hoe Johannes er zo verwonderd over was dat het graf echt, echt leeg was en hoe hij daar daarom zo uitgebreid over vertelt, voordat hij verder over Pasen gaat vertellen.

Johannes was dus er echt ondersteboven van dat het graf echt, echt leeg was. Vandaar dat hele verhaal over het lege graf. En ook de andere discipelen konden het eerst niet geloven. En Maria ook niet. Niemand. Nu, dat vind ik heel belangrijk om te vertellen. Het christelijk geloof is dus niet iets, wat zomaar

werd geloofd en door goedgelovige mensen vervolgens werd doorgegeven. Nee. Men had er toen net zoveel moeite mee als de gemiddelde mens anno nu. Maar men geloofde het, *omdat men er gewoon niet om heen kon*.

Misschien dat er ook wel jongeren zijn, of volwassenen die het ook allemaal heel ingewikkeld vinden om te geloven, zoals Petrus en Johannes dat toen hadden en daar wat vragend bij dat lege graf stonden. Je voelt je misschien wel een beetje raar ('weird') tussen je niet-gelovige sportmaatjes, je vrienden, of medestudenten omdat jij ergens in gelooft wat in hun ogen waarschijnlijk heel raar is om in te geloven. Hoe

weet je nu of dit echt is? Nou, ik wil je een klein beetje proberen te helpen, nu wij tijdens de preek bij dat lege graf staan:

Johannes en die anderen konden het ook allemaal niet geloven, toen ze daarbij stonden. En toch hebben ze later hun leven voor dit geloof gegeven. Toen een aantal van hen gevangen genomen werden, gemarteld, gedood..., bleven ze bij hun geloof in de opgestane Heer en wilden ze dat niet en nooit opgeven. Pascal, een filosoof uit de 17^e eeuw zei daarover: 'ik geloof de getuigen die bereid zijn zich de keel te laten doorsnijden.' Dan kan het toch geen sprookje zijn, als mensen liever de dood in worden gejaagd dan dat ze dit geloof zouden opgeven?

En nog niets, nu wij bij dat lege graf staan te beredeneren: alle Evangelieschrijvers, ook Johannes, vertellen dat zij over dat lege graf hebben gehoord van vrouwen. Vrouwen waren de eerste getuigen, de eerste verkondigers van de opstanding. Nu, in die tijd mochten vrouwen eigenlijk niet als getuigen dienen, hun getuigenis was per definitie ongeldig. Alleen mannen mochten getuigen in een rechtbank of bij welke belangrijke zaken ook. Nu, als Johannes en de andere evangelieschrijvers mensen echt in het opstandingsverhaal van Jezus zouden willen laten geloven, dan hadden ze beter weg kunnen laten dat zij uit de eerste hand van vrouwen hadden gehoord. Dat maakte hun verhaal er niet geloofwaardiger op. Of..., of het moet echt zo gebeurd zijn, zoals het gebeurd is.

En over getuigen van de opstanding gesproken: Paulus heeft het in zijn Korinthebrief ook over de opstanding, zo hebben wij gelezen, en Paulus vertelt dat Jezus na Zijn opstanding door 500 mensen op één keer is gezien. 'Van wie de meeste op dit moment nog in leven zijn', schrijft hij daarbij. Nou, dat zeg je niet, als die mensen er niet zouden zijn geweest, want dan was je gelijk door de mand gevallen. Paulus kon 500 getuigen oproepen die Jezus ook hadden gezien na zijn opstanding.

En – ja, we staan nu wat te beredeneren bij het lege graf – maar als je het toch nog lastig vindt om het te geloven: wij vinden het misschien lastig om te geloven dat iemand uit de dood is opgestaan – maar in die tijd van Johannes vond men dat net zo vreemd hoor om in te geloven als nu. Joden konden er weinig mee. Niet-joden konden er niets mee. En toch, toch heeft dat geloof in de opgestane Heere Jezus Zich razendsnel in Israël en daarbuiten verspreid..., ja is het zelfs de hele wereld doorgegaan. En 2000 jaar later wordt het nog verspreid en inmiddels zijn er zo'n twee miljard mensen op deze wereld die in deze Jezus geloven. Hoe is dat te verklaren? Zou er dan toch iemand dat graf leeg hebben achtergelaten en zijn opgestaan?

Nou, ik sta hier bij dat lege graf een beetje bewijzen te leveren – terwijl je het geloof natuurlijk niet kan bewijzen – maar wat ik je ermee wil vertellen: ook al vinden misschien heel veel mensen om je heen het vreemd om te geloven in Jezus Die is opgestaan, je hoeft je daar echt niet door van de wijs te laten maken hoor! Johannes was er zelf ook verlegen mee, maar het drong steeds meer tot hem door: het is echt zo, de Heer is waarlijk opgestaan! En daarom vertelt hij zo uitgebreid over dat lege graf. Dus het was ook niet zo, zoals Maria eerst dacht, dat het een grafroof was, omdat het lichaam van Jezus er niet meer was. Zo'n grafroof was toen geen onbekend verschijnsel, maar ze hadden het

lichaam van Jezus niet weg geroofd. De kostbare doeken lagen er nog, zo had Johannes gezien, dan waren het wel heel domme inbrekers geweest. De doeken lagen er nog precies, zoals Jezus was neergelegd. Maar Jezus was er niet meer. Hij was dus echt, echt opgestaan...!

Nu Johannes zo op die Paasmorgen terugblijkt en vertelt over het lege graf en hoe hij dat heeft beleefd, geeft hij ook nog een andere verklaring waarom zij het eerst allemaal niet hadden kunnen geloven. Johannes vertelt over Maria, Petrus en die andere discipel in vers 9: 'want zij kenden de Schrift nog niet dat Hij uit de doden moest opstaan.' Zij kenden de Schriften nog niet... Nu, dat komen wij vaker tijdens de Paasdagen tegen. Ook tegen de Emmausgangers wordt later door Jezus iets dergelijks gezegd: 'O onverstandigen en tragen van hart! Dat u niet geloofd al wat de profeten gesproken hebben', zo zei Jezus toen Hij met die Emmausgangers opliep. Met andere woorden: ze hadden beter naar 'de Schriften' moeten luisteren. En bij Paulus komt men die Schriften ook weer tegen. Paulus schrijft (vers 3): Christus is gestorven voor onze zonden, overeenkomstig de Schriften. En vers 4: Hij is begraven en opgewekt op de derde dag, overeenkomstig de Schriften. Met 'de Schrift', of 'de Schriften' wordt het Oude Testament bedoeld, de Joodse Bijbel. Die Schriften konden helpen om niet wat radeloos of gedachteloos bij dat open graf van Jezus te staan, maar om echt te begrijpen wat hier is gebeurd. Hoe dan? Zijn er Bijbelteksten in het Oude Testament die al over de opstanding hadden verteld dat dit allemaal zou gebeuren? Nou ja, ik kan er een paar noemen die al wat naar Pasen lijken te verwijzen, maar zoveel zijn het er niet. Je hebt bijvoorbeeld Psalm 16, daarin vertelt de dichter dat hij zelfs in het graf niet verlaten zal worden door God, maar gered zal worden. Nou, dan kan je inderdaad denken aan de Heere Jezus die in het graf niet door God is verlaten, maar is opgewekt uit de dood. Maar het is niet zo dat je een heel aantal Bijbelteksten op een rijtje kunt leggen en dan kunt concluderen: 'ja, als je dat leest en dat en dat ook..., dan had je kunnen weten wat er op Goede Vrijdag en Pasen allemaal met Jezus zou gebeuren'

Nee, er is iets anders aan de hand met die 'Schriften': *als je in de Bijbel – in die Schriften - ziet Wie God is en hoe God met mensen omgaat, dan zou het je niet moeten verbazen dat het Pasen is geworden.* Als je in de Bijbel ziet hoe trouw God is en hoe God steeds weer een nieuw begin maakt, hoe dat verhaal van God en mensen steeds weer een nieuw hoofdstuk krijgt, of steeds weer met een open einde eindigt en wacht op een nieuwe vervulling..., dan zou het je niet moeten verbazen dat God met Pasen zo'n definitief nieuw begin zou maken door zelfs de dood te vernietigen en de mensen zo te redden.

Als wij bij het begin van de Schriften beginnen, laten wij dat eens doen: als je leest over Adam en Eva, hoe triest..., maar dat God na hun domme keuzen, leugens en schaamte toch weer hun naakte lichaam bekleed en met hen verdergaat en hen zegent... Als je vervolgens leest over hoe de wereld na Noach weer precies hetzelfde liedje is, ja zelfs Noach loopt na de zondvloed op een dag dronken in z'n nakie rond... en toch gaat God weer verder en blijft Hij denken aan Zijn regenboog, die boog in de wolken als teken van trouw.

God roept volgens Abraham en gaat *weer* een nieuw begin maken. Het volk Israël wordt dan geboren. Maar dan volgt de woestijntijd en lezen wij van alle drama's onderweg uit Egypte naar het Beloofde Land, hoe Gods geduld steeds weer door het volk Israël op de proef werd gesteld. Maar God bleef trouw. Bleef steeds nieuwe wegen met Zijn volk gaan. Steeds weer een open einde en vervolgens een nieuw begin. Als je daarna leest hoe het in de koningentijd gaat, hoe slechte koningen worden gestraft, maar het kwaad steeds weer de paleizen binnendringt en heel het land besmeurt.... Het volk Israël wordt met koning en al uiteindelijk door God in ballingschap gestuurd, uit het Beloofde Land gezet.... En toch is het weer geen einde verhaal, maar is er een nieuw begin. Nou, ik ben nu met u in grote stappen heel het Oude Testament doorgelopen, maar ziet u het? *God maakt steeds een nieuw begin. God geeft steeds weer uitkomst en hoop. Gods volk krijgt in alle duisternis toch weer licht te zien.* De mensheid viel voortdurend van haar voetstuk..., vergat de ereplaats die zij in de schepping had ontvangen en verzaakte haar verantwoordelijkheid richting de schepping en richting elkaar. Men koos steeds weer voor het kwaad, voor slavernij en afgoderij... en God herstelde steeds weer die relatie, 'liet niet los het werk van Zijn handen', omdat Hij Zijn wereld niet kon loslaten. Nu, als je dat allemaal op je in laat werken, dan kan het je haast niet verbazen dat het bij dat graf van Jezus niet het einde was, dat het niet over en uit was..., maar dat God weer een nieuw begin zou maken. Ja, een definitief nieuw begin. Nieuwe hoop, een nieuwe toekomst, die door geen zonde, duivel of dood meer kapot te krijgen was. 'Want zij wisten de Schriften nog niet', zo vertelt Johannes. Die Schriften die hadden het al laten doorschemeren: Gods liefde is te groot om hier in het graf te eindigen. Gods trouw is te sterk om de dood te laten winnen. Gods genade is te rijk. God neemt Zelf de pijn op zich en laat het daar niet bij: Hij geeft redding. Hij heeft gedacht aan Zijn genade. Dat is God! Ja, lees de Schriften maar. En kijk dan nog eens naar dat lege graf, dan begrijp je het wat hier is gebeurd.

Wij staan op Eerste Paasdag bij een leeg graf. We kunnen het misschien bijna niet geloven wat er op die eerste Paasmorgen is gebeurd, maar ik heb een aantal dingen genoemd die ons misschien kunnen helpen om het te geloven dat het toch echt, echt waar is wat er is gebeurd. En ook als wij de Schriften lezen, als je het Oude Testament (de Schriften) doorbladert, ga je anders naar dat lege graf kijken en het beter begrijpen: God is een God van vergeving en genade, een God van het nieuwe begin. Een totaal nieuw begin. Nu, als je nu na alles wat je nu hebt gehoord nog één keertje met Johannes naar dat lege graf terugloopt hè..., zie je het ook? Ja, dat lege graf. Maar ik zie nog veel meer. Echt *alles* komt er door dat lege graf anders uit te zien vandaag. Dat Jezus is opgestaan..., dat God zelfs de macht heeft over de dood, over de zonde, over de duivel... maakt dat niet alles anders voor je, wat je om je heen ziet en wat je meemaakt? Want als Jezus is opgestaan en als God alle macht heeft, kijk je dan bijvoorbeeld niet heel anders naar al die machthebbers op deze wereld? Ja, ik vind het bijzonder spannend hoe China en Rusland de banden met elkaar aanhalen, en hoe Amerika hevig verdeeld is, en al die onrust bij ons

in de politiek, maar als ik nu eerst naar dat lege graf kijk... besef ik Wie het hier werkelijk voor het zeggen heeft op deze wereld? Besef ik Wie de overwinning met Pasen heeft behaald? Wie de ware Machthebber is over alle machten, alle leiders, over alle demonen en over leven en dood? Al die machten en machtige mensen, ze zijn maar spelers op Gods schaakbord. Niet teveel je vertrouwen op hen stellen. En ook niet teveel bang zijn. En alles waar je nu misschien mee bezig bent, of wat je bezig houdt, alles wat je vertrouwen geeft en zelfverzekerd maakt, of wat je juist angst inboezemt en onzeker maakt..., kijk weer even naar dat lege graf: daar is je vertrouwen en je houvast te vinden, bij God, bij de opgestane HEER, bij Zijn trouw en Zijn macht. Het is soms echt ploeteren in het leven... het is soms zo'n zoeken... zo warrig allemaal..., maar Hij heeft overwonnen! Ik hoop dat je daardoor weer moed hebt om de strijd tegen je angsten en zorgen aan te gaan..., dat je de kracht hebt om gewoon de dagelijkse dingen te doen..., dat je het verlangen hebt om vasthoudend te blijven in je geloof en voor Hem te gaan in je leven! Want we zijn onderweg naar een nieuwe toekomst, die nieuwe toekomst is met Pasen al aangebroken en daar mag jij nu al in delen.

Dankzij Pasen, dankzij dat lege graf, ga je alles anders bekijken. Ga je ook anders naar jezelf kijken. Soms ben je misschien wat in een grafstemming als je naar jezelf kijkt – je gebreken, of hoe anderen naar je kijken, wat je leven nu precies voorstelt – maar kijk eens naar dat lege graf: er vond er Eén het waard om voor jou die weg te gaan. Zoveel was je, ben je, blijkbaar voor Hem waard. Ook u. Ook jij.

Kijk nog eens naar dat lege graf: de dood, de kwade machten, de zonde die deze wereld zo hebben aangetast, zo anders hebben gemaakt en die ons zo in de greep hebben..., ze hebben verloren. Ze hebben echt verloren. Geen graf hield Davids Zoon omkneld, Hij overwon die sterke held. Als je goed kijkt naar dat lege graf, dan wordt alles, ja alles van je leven anders... en krijg je hoop, perspectief, zekerheid, vertrouwen..., vanwege Gods macht en Gods liefde.

Zullen wij daarom nog heel even met Johannes, Petrus en Maria bij dat graf blijven staan? Dringt het al tot je door?

Ja, zie je die doeken daar liggen? Het lijkt nog precies hetzelfde hè? Onze wereld lijkt ook nog precies hetzelfde, alsof er met Pasen niets is gebeurd. Het lijkt niets te worden met deze wereld. Of toch, buk eens even, kijk nog eens goed... die doeken..., zie je dat? Ze zijn leeg. Het zag er nog precies hetzelfde uit als op Goede Vrijdag, maar de cocon is leeg en de vlinder is gevlogen. Het is dus niet meer alles het oude. Er is echt een nieuw begin. Een nieuw begin met God. Een nieuw begin voor jou. Een nieuw begin voor de wereld. Blijf nog even staan. Of ren naar je burens, zoals Maria. Want echt, dat lege graf heeft alles te vertellen. Want nu de Heer is opgestaan, nu vangt het nieuwe leven aan! Nieuw leven met God. Voor altijd met Hem verbonden mogen zijn. Eeuwig leven. Een toekomst vol van hoop. Het is haast niet te geloven misschien, maar neem het maar van Johannes aan: het is echt waar.